

of naar 't Westen, maar er zijn er altijd nog, zelfs bij vorst 's winters in de weiën te vinden. Kraaien, roeken en kauwtjes zoeken gezamenlijk het omgeploegde land af; eksters doen dat ook wel; maar meer „en familie” en de raven zijn nog minder op groote gezelschappen gesteld en zwerven 's winter in troepjes van 2 of 3 rond. Tenslotte de laatste van de meest bekende leden van de ravenfamilie, de meerkol, waagt zich liefst zoo min mogelijk buiten zijn bosch of boomgaard, hij is vooral voor sperwers geweldig bang; ik heb meermalen gezien, hoe zij door deze vogels achtervolgd werden. De ganzen en eenden beginnen nu ook te trekken, soms komen wilde zwanen overvliegen. Wat er verder zoo in de laatste twee maanden van 't jaar in de vogelwereld gebeurt, hangt erg van 't weer af. Zoo waren hier 't vorig najaar nog tot half November boerenzwaluwen, en de spreuwen hebben toen den heelen winter door bijna iederen morgen en avond hier en avond hier en daar in de boomen langs de Tielsche stadsgracht zitten fluiten, evengoed als de vleermuizen bleven vliegen en een groote gele kwikstraat in 't plantsoen voor ons huis overwinterde. Zoo zwierf hier nog tot half November een jonge ooievaar in de weiën rond, die nog kikkers genoeg scheen te vangen. 's Nachts sliep hij boven op een paar schapen en toen die, blijkbaar tot zijne groote teleurstelling, verkocht werden, op een hooiberg, maar 't beest scheen toch veel last van de koude te hebben; daarom heb ik hem toen maar laten vangen en naar Artis gestuurd. Torenvalken en groenvinken blijven dikwijls den geheelen winter.

Is daarentegen de winter strenger, dan komen hier weer vogelsoorten heen, die in kwakkelwinters wegblijven. Vooral eendsoorten, als smienten, pijlstaarten e. a. In de bosschen verzamelen zich dan kleine vogels om, de spechten en boomklevers en zijdan veel beter van nabij waar te nemen dan in de tijden van overvloed. Verder krijgen we hier 's winters nog geregeld bezoek van goudvinken, sijsjes en puttertjes.

Tot zoover over de vogels. Ook insecten en bloeiende planten zijn er nog genoeg in October. De klimop begint nu eerst goed, maar ook echte zomerplanten rekken soms hun bloeitijd zoo lang mogelijk. Verleden jaar vond ik in 't laatst van October nog hier en daar in bloei: muurpeper, vlasbek, stinkende ooievaarsbek, braam e. a. 12 November van 't zelfde jaar vond ik nog enkele klaprozen en weideknoopkruid, 28 Nov. driekleurige viooltjes. In December bloeiden nog, hoewel natuurlijk zeer schaars: doovenetel, paardbloem, boterbloem, gewone kamille, wormkruid, nagelkruid en pluiskruid. 't Madeliefje en de purpere doovenetel bloeien eigenlijk 't heele jaar door. Insecten zijn er ook den heelen winter te vinden. Dagvlinders — of liever: soorten die overdag vliegen — vliegen er nog tot November toe: nummervlinders, koolwitjes (7 Nov. 1905), gammaultjes, meekrapvlinders, vuurvlindertjes en enkele meer zeldzame soorten. Sommige spanners en uillen hebben hun vliegtijd zelfs in de wintermaanden. Mestkevers komen in 't najaar in groot aantal te voorschijn en ook verschillende vliegsoorten rekken zoo lang mogelijk. Meermalen zag ik in December draaikevertjes in troepjes op 't water en de gerande waterkevers, zwemmen heel lustig soms op hun rug onder 't ijs verder. Ook amphibiën schijnen niet altijd 's winters een teruggetrokken leventje te lijden. Zoo vond ik eens 15 Dec. een vrij levendige salamander, een 30 meter van de gracht over de straatsteenen kruipen. Dit jaar (Jan.) zag ik in een ondiepe sloot een kikvorsch onder 't ijs wegzwemmen. Waar er 's winter zooveel buiten nog te zien valt, moet die winter voor den liefhebber van de planten- en dierenwereld ook maar kort duren, want al weer kort na Nieuwjaar beginnen we dikwijls reeds iets van de naderende lente te

merken. Dan beginnen spoedig de kool- en pimpelmeezen te roepen en de hazelaars, elzen en sneeuwkllokjes te bloeien, Wat ik in dat vroegste voorjaar alzo voor vondsten gedaan heb, vertel ik wel eens een volgenden keer.

Tiel.

H. J. KUYLAARS.

Een lokvlinder.

Dit jaar was ik ooggetuige van een aardig geval, dat ik niet kan nalaten mede te deelen en dat zeer veel overeenkomst heeft met een stukje, hetwelk in afl. 2 van deel IX staat vermeld over de zintuigen van insecten. Mijn waarneming geschiedde den zesden Juli met een vliervlinder. Ik vond nl. 18 April een spanrupsje van 4 cM. lengte. Ik voedde 't dier met klimopbladeren. 't Groeide snel en toen het in het begin van Juni bijna 7 cM. lang was geworden, veranderde 't den tienden van die maand in een langgerekte bruine pop, waaruit 3 Juli een schoone vrouwtjesvlinder te voorschijn kwam. Hoewel ik al een exemplaar ervan in mijn verzameling had, kon ik er niet dadelijk toe komen, de vlinder de vrijheid te geven. Ik deed hem in een vliegenkooi, waarvan de tralies bijna 3 mM. van elkander staan. Het kooitje werd van den bodem ontdaan. Ik maakte 't nu vast aan een bloemenhanger, die geheel met klimop begroeid was en nu voor bodem van 't kooitje diende. Geen opening was er waardoor 't dier kon ontsnappen. Den nacht van 4 op 5 Juli bracht de vlinder in den tuin door. Den volgenden ochtend verkeerde de vlinder in denzelfden toestand. Hoe groot was mijn blijdschap toen ik in den morgen van 6 Juli het beestje kwam opzoeken en bemerkte dat ik in 't bezit was van twee vliervlinders. Er was een mannetje bijgekomen. Nooit heb ik begrepen hoe de mannelijke vlinder in het kooitje is gekomen, waarin zich geen opening bevond om een vlinder van die grootte door te laten.

Gouda.

M. A. J. GOEDEWAAGEN.

Jonge vogeltjes en groote kikkers.

In de Juli-aflevering 1905 stelde de heer R. J. Castendijk onder bovenstaand opschrift deze vraag: of er in Nederland kikkers zijn die jacht maken op jonge vogeltjes.

Deze vraag kan ik bevestigend beantwoorden. Laatst was ik met den predikant en zijn gezin alhier getuige van een vogelmoord door een reusachtigen kikker. Wij zaten voor de pastorie in de nabijheid van den vijver en keken naar een paar jonge zwaluwen, die zich juist nederzetten op een stoep aan den rand van het water. Plotseling verschijnt een kikker van wat-ben-je-me, die een der argelooze zwaluwtjes beetpakt en medesleurt naar de diepte. Wij spoeden ons naar de plaats des onheils; niets is echter meer te bespeuren. Zonder twijfel heeft de kikker het arme diertje verorberd. Een paar dagen later is het ons gelukt, zoo'n monster-kikker dood te schieten. Daar slechts een paar van die groote kikkers zich in den vijver ophielden, was deze waarschijnlijk de moordenaar. In een flesch met spiritus staat hij thans te pronk.

Rijswijk (Geld.).

B. J. VAN WAGENSVELD.

Het zal de groote groene kikker geweest zijn, *Rana ridibunda*, die voor een afzonderlijke soort wordt gehouden.

H.